

Nº 149

ARIANY

Novembre - Desembre 1985

MOLTS ANYS!!

Un any més, arribam a les festes de Nadal. Un any més arriben els dies en que commemoram el naixement del Fill de Déu que es va voler fer home per redimir-nos de la falta dels nostres Primers Pares. ¿Qui de nosaltres no té a un racó de ca seva una representació d'aquest misteri, encara que només sia un minyonet despullat damunt un jaç de quatre palles?

És veritat que aquestes festes, han esdevingut quasi bé paganes i sinó, basta pensar en la simbologia que actualment s'empra per significar aquests dies; als pobles, potser encara no tant, ja que les tradicions estan més arrelades, però a les ciutats, aquestes festes, s'estan convertint en dies de consum i en moltes ocasions de desenfreny, on el caire, en principi religiós que tenen, s'han convertit en dies de bauxa i descontrol.

En moltes ocasions, s'oblida, que el centre d'aquestes festes, és la celebració del naixement per mig de les

matines on s'adora al Nin Jesús després d'haver sentit la Sibila anunciadora de justícia, cant ancestral, l'origen del qual es perd dins el temps i que ens gela a tots el cor.

Són unes festes que conviden a enrevoltar-se a un escalfapanxes amb les persones més estimades i passar hores parlant i planejant l'any que ja s'acosta a marxar forçades.

Però, també són dies que conviden a pensar amb els demés, amb aquesta gent que està tota sola, que no té ningú, desamparada, malalta... que està en la soletat... en la pobresa...

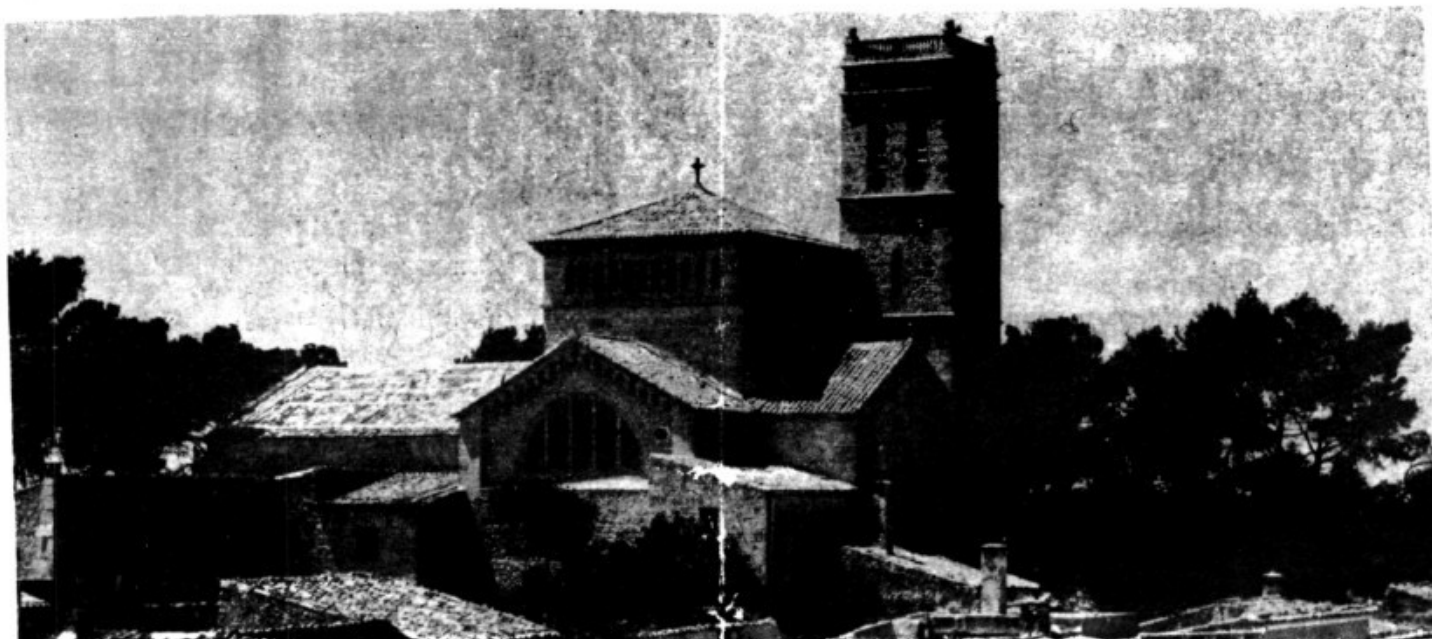
A nosaltres els cristians, ens cal reflexionar. Jesús, essent Rei, hauria pogut néixer dins un gran palau, enrevoltat de criats i perfums, però, va voler néixer dins un estable i en les pitjors condicions. Des d'el primer moment, ja ens va voler donar un camí a seguir: la humilitat. I sembla que molts de nosaltres hem oblidat aquesta consigna. Estam abocats a una societat de

consum i en pocs moments pensam en la greu situació que altres germans nostres estan passant. Poc importa, si hi ha gent a Àfrica que s'està morint de fam perquè tan sols no té un rosegó de pa per dur-se a la boca, a nosaltres el que ens importa, és tenir a la taula endiot, porcella, torrons, coques i xampany.

Hem d'ésser responsables, no vull dir que deixem de fer tot el que feim, però hem d'ésser conscients del que feim i tampoc és la meua intenció amargar a ningú aquestes festes. Havia d'escriure aquestes línies felicitant i desitjant un any millor, però és que són paraules que a força de repetir-les tant han arribat a tornar com a buides i tot, per tant, jo no vos vull desitjar felicitat, vos vull desitjar, un any conscienciós amb els demés i amb els problemes del món; és una manera d'arribar a la vertadera felicitat.

Molts anys.

Biel Tovell.

Coordinador:
Joan Genovard Riutort.
Grup de Redacció i Montatge:
Maria Mestre Ribot
Maria Genovard Bibiloni
Ani Sánchez Alcántara
Gabriel Frontera Mestre
Jaume Genovard Riutort

Col·laboradors:
Parròquia d'Ariany
Col·legi Públic "Ariany"
Josep Genovard Mestre
Guillem Ferrer Mestre
Guillem Genovard Bonnín

Dibuixos:
Maria Mestre Ribot

Imprimeix:
"Apòstol y Civilizador", Petra

Dipòsit Legal PM 207-1971

Nota: La Revista no s'identifica amb els diferents escrits que apareguin; aquests expressen únicament l'opinió dels seus autors.

NOTA ALS NOSTRES SUSCRIPTORS

Durant el mes de gener passarem per ses vostres cases per cobrar ses subscripcions corresponents a 1986 i que seran com l'any passat de 500 pessetes.

Aquells subscriptors no residents a Ariany i totes aquelles persones que no ho fossin abans però que desitgin rebre-la a partir d'ara poden dirigir-se per carta adjuntant l'import a:

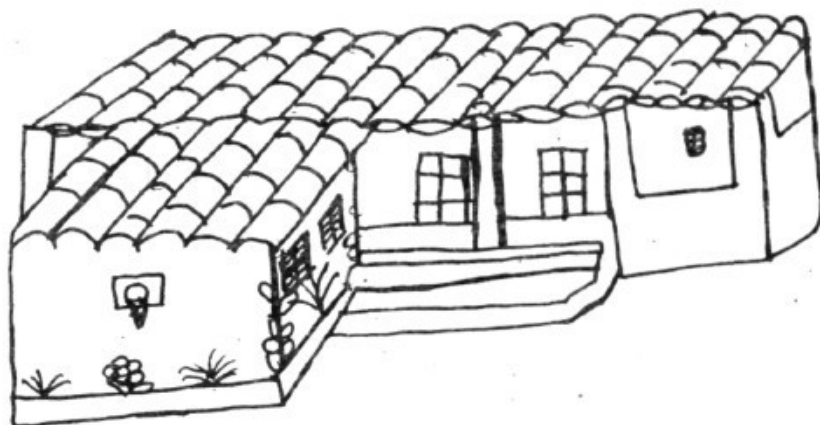
Joan Genovard i Riutort
C/ Església, 3
ARIANY

O bé personalment a qualsevol dels membres del grup de redacció.

ESCOLA

-2-

Ja hem passat el primer trimestre, les festes nadalenques i hem entrat a un any nou. A continuació vos presentam les activitats realitzades l'any passat.

- *Visita a Ciutat:* Divendres, dia 13 de Desembre anàrem a Palma. L'excursió resultà molt profitosa, visitàrem els carrers principals del centre de Ciutat i el barri antic, l'Ajuntament, el Palau del Consell de Mallorca, Sa Calatrava, el Parlament Balear, la Seu, Parc de Mar, la Llotja, Castell de Bellver, barri de Son Armadams, i encara hi va haver temps per divertir-se al "Foro de Mallorca", abans de tornar a Ariany.

Els al·lots realitzaren abans i posteriorment a la visita un treball d'informació i documentació sobre la nostra capital.

- *Ariany a la revista "Fent Camí":* Al programa d'educació compensatoria per escoles petites, vàrem participar amb un treball realitzat pels alumnes del Cicle Mitjà, on s'exposaven aspectes geogràfics de cada poble, on hi ha escoles rurals.

- *Associació de Pares d'Alumnes:* En l'Any Nou, estrenam també nou president d'aqueix orgue. Esperem que les activitats que hem començat no decaïguen al curs del present any.

L'A.P.A. ha participat en moltes activitats, com són la venda de llibres, visita a Ciutat, festa de Nadal (rifas) i muntatge de l'hivernacle.

- *Festes nadalenques:* Per acabar amb una sèrie d'activitats i tallers que fèrem al primer trimestre, es va realitzar una representació al Local Parroquial, de titelles, preparada íntegrament pels nins de Cicle Inicial i Cicle Mitjà i una comèdia a càrrec del Cicle Superior. Entre les titelles i la comèdia es varen rifar ensaïmades i Xampany a càrrec de l'Associació de Pares d'Alumnes.

- *Activitats esportives:* Aquest trimestre passat, dins els jocs escolars, s'escola ha participat en tres esports: futbol masculí i femení, i tennis de taula. Els resultats com podeu veure són gairebé encoratjadors, considerant que és el primer any que es participa.

FUTBOL MASCULÍ

Ariany - S. Bonaventura	3 - 2
Ariany - S. Carrió	7 - 3
S. Salvador - Ariany	6 - 4
Ariany - S. Llorenç	7 - 2
Petra - Ariany	3 - 6
Ariany - S. Servera	0 - 2

F. FEMENÍ

Petra - Ariany	3 - 0
Ariany - S. Llorenç	0 - 9
S. Servera - Ariany	6 - 4
Ariany - Pureza	6 - 0
Ariany - Es Canyar	1 - 5

TENNIS DE TAULA

Petra - Ariany	3 - 0
Ariany - S. Salvador	0 - 3
S. Llorenç - Ariany	0 - 3
Ariany - S. Carrió	2 - 1
S. Bonav. - Ariany	1 - 2

I CONCURS NARRATIVA "FULLETA D'ARIANY"

-3-

2on Premi, 2on Grup

"COMPRENDER"

Después de tantos años de incompreensión, después de intentar huir día a día de lo que realmente debería ser la vida, hoy he recapacitado y he intentado comprender aunque ha sido difícil.

Cansado de escapar, fugitivo errante de una sombra, he reunido los trozos de humanidad que aún conservo para afrontar dignamente el temido momento de la muerte. Sentado, silencioso, he abierto los brazos ante el miedo, la angustia, la miseria, el insulto, la envidia, y ese fuego rojo de la cólera que me corroe por dentro.

Han surgido de las tumbas los rostros odiados o atractivos de las gentes que se han llevado cada cachito de mi alma, y les he dejado llegar para que me despedecen sin tregua. Con cada emoción se han nudado los ovillos de la infancia, hasta que la presión ha sido excesiva y me he sentido estallar, reventar de soledad crecida. Me ha invadido un deseo loco de agarrarme a las drogas cotidianas: leer, amar, beber, fumar, discutir, juzgar, comer, rezar, que reprimen la posibilidad de entrar en el sufrimiento. Pero, finalmente, he resistido en un oceáno de desesperanza, en medio de las risas apagadas de mi vientre hinchado. Hasta que cansado de soledad, he llamado a la muerte, reflejando una mueca de saludo en mis ojos abiertos, un testimonio de firme determinación ante la cual no es posible escapar en la acción, en el beber ni en Dios.

Y si recapacito sobre este juego de la desesperación que hoy agradezco a la madre naturaleza más que ninguna otra cosa, no puedo menos que maravillarme de tanta simpleza, de tanta complejidad inocente disuelta en el mundo, permitiendo millones de caminos y de experiencias nuevas que nunca podrán ser repetidas y tampoco codificadas por otra gente. Cada uno caminando allá donde le lleva su propia tormenta sin coincidir jamás con otros hombres ni con otros senderos. Sigo maravillado de haber enterrado a todos los culpables y de ser el único responsable de cada acto de mi vida, de mis pensamientos, locuras, sensaciones, sueños y meditaciones; y

hoy que ya no tengo deseos de comprender cosa alguna, he conocido mis problemas que encierran los secretos de toda la humanidad.

Si mi actitud es posesiva, hasta la belleza, se vuelve fealdad, mientras que si elijo el riesgo, la alegría, la muerte puede revelarme el secreto de la vida. Relajándome y sin luchar ni a favor ni en contra de lo que yo consideraba el problema, me encontré con que día y noche no se oponen sino que se complementan. En esta comprensión me volví un testigo de la lucha sin espada. De pie en medio del campo de batalla y siendo la ironía de la vida. Sólo puedo asesinar si antes me he asesinado a mi mismo, y sólo puedo amar si me amo a mi mismo, lo que he realizado en mi interior, sólo esto puedo compartir.

Soy el creador de mis lágrimas y de mis risas, deseos y privaciones y por tanto soy el único mecánico capacitado para la reparación de este motor de dos tiempos que es mi cabeza. Que podrá impedir que convierta mi dolor en ira, mi vergüenza, mi destrucción en rosas, mi amor en eterna felicidad. Nadie puede encarcelar mi vida ni destruir mis sueños o esperanzas.

Alrededor, sólo gentes amigas produciendo revuelos y levantando ciclones que transforman el horno alquímico de mi vientre y mi pecho. Todos maestros de la gloria, mensajeros de otra vida para el que ve y oye. Tantas ovejas disfrazadas de lobo que me han permitido comprender... pero fácil creemos cumplir lo prometido, y fácilmente se quebranta y olvida. Los deseos del hombre a la memoria están sumisos, que nace activa y desfallece pronto. Difícilmente nos acordamos de llevar a efecto promesas hechas a nosotros mismos, que al cesar la pasión cesa el empeño. Cuando se moderan los ímpetus violentos de la aflicción y la alegría, se mudan tal vez, los placeres en afanes y en risas los lamentos, pero ya nada importa, nadie... nadie me sabe comprender.

Debo volver a la calle, al asfalto, a las miradas huidizas, a la incompreensión, a la existencia sin sentido, a la vida absurda, a la vida que todos creen la mejor...

Tomeu Zuzama Rigo
de 18 anys d'edat,

Baix el pseudònim de Tocaboires

2o Premi - 1er Grup

LOS MARCIANOS LLEGAN A
MALLORCA

Los marcianos llegan a Mallorca con la nave Nemo, que tiene 1 km. cuadrado. En ella había 20.000 marcianitos. En la residencia solamente éramos 10, 1º G.S.B., 2º P.C.S., 3º M.M.F., 4º B.S.B., 5º J.C.S., y los otros cinco eran nuestras sombras. Nuestras armas eran: un tapón de botella y un globo. Por la noche, cuando vinieron los extraterrestres hicimos un hoyo muy grande y así cayeron veinte en él. Los marcianos se volvían invisibles y nosotros lo sabíamos. Por eso en nuestro campo pusimos polvos talco y así los veíamos. Vinieron 19.980 a nuestro campo, y yo grité:

- ¡Marcianos a la vista! ¡Todos a sus globos!
- ¡Hecho, hecho, hecho, hecho, hecho!
- Carguen, apunten, ¡Fuego...!
- Pedro, Jaime, cogedlos y a la cárcel.

Y así ganamos la batalla, pero como yo era el jefe, los dejé salir de la cárcel y nos prometieron no volver a Mallorca. Lo hermosa que es Mallorca y venir estos marcianos a romperla.

Guillem Sansó Bauzá,
de 12 anys d'edat.
baix el pseudònim de "E.T."

* El diumenge, 24 de novembre, festivitat de Cristó Rei, al llarg d'una solemne missa, se va beneir una imatge de Jesús Crucificat, tallada en fusta.

Aquesta imatge ha estat obsequiada a la parròquia per la família Rubí-Caldentey. Els padrins varen esser En Joan Carles Rubí Caldentey i N'Antònia Rubí Alzamora.

* Els dies 10, 11 i 12 de desembre se va celebrar a Madrid un congrés sobre sa joventut: "Forum Internacional de la Juventud 85".

Se reuniren joves de tot el món, i entre ells, representant a Mallorca, una arianyera, N'Antònia Rubí Alzamora.

El Congrés, presidit per S. M. el Rei D. Joan Carles I, va tractar dels problemes dels joves dins el món: cultura, treball, família, oci, etc...

L'esmentat Congrés va esser la culminació d'una sèrie d'assemblees que s'han duit a terme al llarg d'aquest Any Internacional de la Joventut, una de les quals se va celebrar a Mallorca.

* Els quintos-86 s'encarregaren de posar sa "Xispa" a ses nits de Nadal i Cap d'Any.

Després de ses Matines, al Local Parroquial, organitzaren un ball on no hi varen faltar ses ensaïmades i xocolata. També la darrera nit de s'any prepararen un gran sopar, que va acabar amb ball fins sa matinada del dia de Cap d'Any.

* Els dies 29 i 30 de novembre i el 1er de desembre se va celebrar al Santuari de Cura el 1er Congrés de l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca.

El divendres, després de l'obertura del Congrés, va tenir lloc la ponèn-

cia sobre el finançament de les publicacions i l'abaratament dels costos. Va anar a càrrec de Jaume Tugores, Mateu Llodrà, Pere Llinàs i Nicolau Pons.

El dissabte, la primera ponència fou sobre la redacció de redaccions, editorials conjunts i ses relacions amb les entitats locals, autonòmiques, polítiques, etc., i va anar a càrrec de Jordi Vallmajor i Jaume Guillaumet. Al llarg del dinar, al Restaurant de Cura, se va presentar la publicació dels treballs guanyadors dels II Premis de Premsa Forana. La segona ponència, tal vegada sa rellevant, va tenir com a teme el de la normalització lingüística, per Miquel Riera, Pere Mulet, Tomeu Pou i Josep Cortés, i el llenguatge periodístic per Josep A. Grimalt.

Al llarg de la reunió un total de 28 publicacions de Premsa Forana varen subscriure un manifest en resposta i solidaritat amb els moviments i campanyes de normalització lingüística que duen a terme organismes oficials i altres entitats.

La darrera ponència va esser sobre la situació legal de les publicacions a càrrec de Josep Melià.

El diumenge, després de la discussió de les esmenes als Estatuts, se varen presentar els candidats a la Junta Directiva (on hi va haver més d'una sorpresa); una hora després se va elegir la nova Junta. Fou elegit president En Biel Massot, de la revista Pòrtula, de Marratxí.

La cloenda del Congrés va esser presidida pel President del Consell Insular de Mallorca, senyor Jeroni Albertí.

M.M.R.

UN NADAL MÉS

Encara que a poc a poc anàs refrescant, enguany ses festes nadalenques començaren amb un temps més propi d'es mes de maig que d'es de desembre. Potser n'hi va haver que, aspirant a una millor ambientació, varen trobar a faltar aquella neu que va vestir de blanc es Nadal passat, però així i tot no va deixar d'esser agradable, com va ocórrer es dia de Nadal, es fet de poder passejar-se tranquil·lament p'es carrers prenent es sol sense haver d'anar a corre cuita devora es braser per escalfar-se.

Tant sa plaça com es Carrer Major, amb una il·luminació ben típica d'aquestes festes, ajudaren a fer-nos recordar que qualche cosa sortia de sa monotonia de cada dia: Nadal havia arribat una vegada més i tots ens preparàvem amb il·lusió per celebrar-lo de sa millor manera possible.

Sa nit de Nadal, com cada any, varen tenir lloc dins una església adornada amb so betlem i ses tradicionals neules unes Matines que resultaren d'allò més solemne. Es "Coro Parroquial", amb una concurrència que ja ens agradaria que es repetís més sovint, va contribuir també amb sa seva actuació a sa lluïdesa de s'acte. Sa vetlada, en conjunt, va resultar un èxit.

Sa festa no acabà, emperò, amb ses Matines sinó que després d'aquestes es Quintos-85 varen preparar, en es Local Parroquial, una xocolatada amb ensaïmades i una vetlada musical a ses que hi va concórrer molta gent i que resultaren ben animades, sobretot per sa gent més jove que així va tenir sa festa "a la casa" i no se va veure obligada, com tantes altres vegades, a fugir d'Ariany per cercar "ambient".

Un any més, idò, i com un buf de vent, han passat ses festes de Nadal. Esperem ara, amb ànims renovats, haver entrat amb bon peu dins aquest 1986 que ens esperava, sense dubte, amb el millor dels presagis.

Mª Francisca Vallespir Sureda

EXPERIENCIAS DE LA VIDA

Qué triviales son las cosas por las que en muchas ocasiones refunfuñamos, nos enfadamos o llegamos a pelearnos, incluso hasta con aquellos con los cuales nos ha unido una gran amistad desde la infancia.

He visto y sé de amigos que dejaron de serlo por culpa del fútbol. Unos eran del Madrid y otros del Barcelona. Otros porque aseguraban que el Cordobés era mucho mejor torero que El Viti.

Dos íntimos amigos casi llegaron a las manos porque perdieron una partida de tute. Uno de ellos, por simple descuido, no puso en su momento el as de oros y, por ello, no cantaron las cuarenta.

Dos profesores de latín, en una céntrica cafetería, se dijeron lo que no hay en el diccionario, tras una agria discusión, por tener puntos de vista distintos sobre el pluscuamperfecto del subjuntivo.

Conocí a dos viejecitos simpáticos que pertenecían a partidos políticos distintos. El Señor Teodosio y el Señor Faustino no se hablaban desde años atrás. ¿Sabéis por qué? Pues porque el Señor Teodosio era conservador y el Señor Faustino todo lo contrario. En sus tertulias con amigos en el bar, en la plaza o parque de la barriada, mientras tomaban el sol, siempre se tiraban chinitas o se burlaban el uno del otro. Así continuaron muchos años, hasta que el Señor Faustino murió. Me contaron que en su funeral estaba el Señor Teodosio, muy triste, lloroso. Dicen que a las siguientes elecciones (las últimas de su vida), cambió su voto.

Por ello, mientras todavía estamos a tiempo intentemos por todos los

medios comprender lo insignificantes que son estos rencores, lo buenos que en realidad somos. Suele decirse "Una vez que le conoces a fondo es realmente extraordinario, pero antes hay que conocerle". Todos somos iguales. Estoy seguro que soy así, y creo que tú, amigo lector, también debes serlo. Podemos parecer antipáticos, pero no es culpa nuestra, sino de nuestra cara. Y esto es algo que no podemos evitar ni remediar. Consigamos que la gente comprenda que, es nada más que nuestra cara que le resulta antipática, que, en realidad, detrás de ella escondemos una gran persona. Y, si lo intentamos por todos los medios, estoy seguro que lo conseguiremos. Todos lo hacemos en Navidad. Pretendemos ser tan buenos que, por alguna razón que ignoramos, el mundo nos parece más alegre y justo.

La ilusión es lo que constituye la verdadera realidad.

Alguien dijo "El mundo es todo un escenario", o, al menos, podría serlo si hacemos todo lo imposible por proponernoslo.

Así pues ¡manos a ello! Interpretamos nuestros papeles a nuestro gusto. Cada uno de acuerdo con su verdadero yo.

Hagamos esta reforma. Creo que sin ella no podremos arreglar de una vez por todas este mundo un tanto fragmentado. Sin corazón y sin alma de nada valen tratados, convenios, leyes y promesas. A la larga, a este nuestro pequeño mundo le basta el espíritu para seguir marchando.

Cándido Prieto

JA FA UN ANY

Quan aquest número estigui en ses vostres mans, farà ja un any que es va produir sa remodelació feta a sa nostra revista.

Després de sa presentació de ses nostres idees i sa vostra firmativa resposta allà per Nadal passat, començarem el 85 disposats a donar lo millor de nosaltres i intentant treure a es carrer cada dos mesos una revista digna.

Hem tengut dificultats -menys de ses esperades-, això sí però hem cobert es nostre propòsit. Més d'un va dubtar en principi que poguéssim arribar on avui estam i, encara que ens dolgui hem de reconèixer que no li mancava raó per tenir dubtes.

Estam satisfets de lo conseguit. No era fàcil arribar on hem arribat i encara que reconeixem que sa nostra revista és susceptible de poder esser millorada creim almanco haver conseguit sa dignitat per sa qual lluitàvem. Gran part d'aquest èxit vos correspon a vosaltres per donar-nos es vostre suport que agraïm profundament i amb so que esperam seguir comptant.

Malgrat tot, tots som conscients que sa dificultat en qualsevol caire de sa vida no és arribar sinó mantenir-se. Per aquí venen es nostres dubtes. Molt a pesar de sa nostra illusió, intacta, voluntat i treball es problemes i factors socials, aquests que tantes vegades han perjudicat es nostre poble, s'encarregaran de tirar-ho tot en orris. Si basta per això afectar a tres o quatre persones.

Hem d'esser sincers i realistes: una revista no pot esser obra de menys de mitja dotzena de persones, se necessita una base molt més forta.

Altra volta, ningú mai no podrà dir que no ha estat convidat a participar, sol·licitam, quasi com un desesperat crit d'auxili es vostre suport i col·laboració. Estam oberts a tots. Vos necessitam a tots. Vos esperam a tots.

Es grup de redacció vos desitja a tots un felíç i venturós 1986.

MOLTS D'ANYS

El passat 24 de novembre, l'església d'Ariany, va estar de festa i tenia motiu per estar-hi, ja que es va beneir una gran imatge de Crist clavat en Creu, donada per un dels feligresos del poble, en Sebastià Rubí.

La cerimònia, fou molt lluïda, ja que a part del donant i la seva esposa, presidí l'acte, l'escultor i totes les autoritats del poble. El cor parroquial aportà la part musical i el grup de dansa local, interpretà el ball de l'Oferta.

Lògicament, després de la festa, intentàrem localitzar els protagonistes de l'obra perquè ens donassin encara que només fossin unes petites impressions.

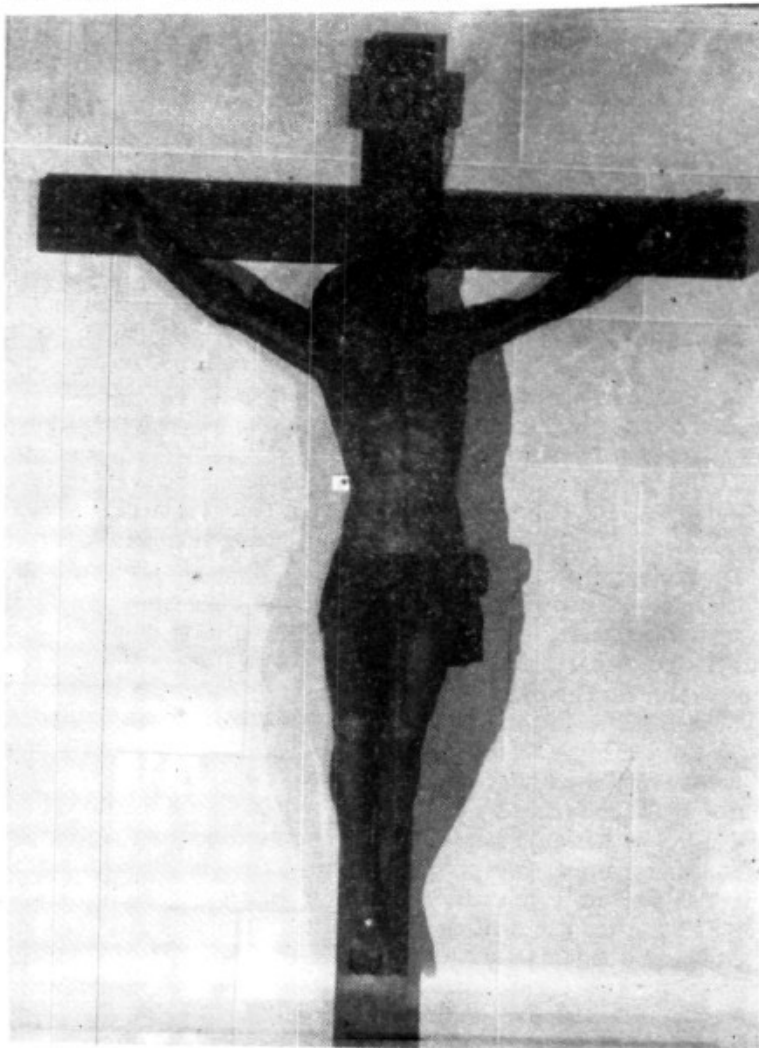
En Sebastià, estava visiblement emocionat i únicament ens va dir: *Vaig aprendre l'ofici de sastre gràcies a D. Toni Rubí i com que tot em va anar bé en agraïment a l'església d'Ariany he volgut regalar aquest Crist.*

Crec que no importaven més explicacions; és agradable sentir un comentari d'aquests, avui que tot està impregnat d'egoïsme i materialisme. Es emocionant, veure com una persona, pot al llarg del temps, correspondre en agraïment a una institució, quan està tant de moda tot el contrari, oblidar i passar.

Per altra part, D. Josep Gayà i Font, l'escultor del Crist, era la viva expressió del goig, només insinuàrem fer-li unes preguntes, quan ja va esser una torrentera d'explicacions. És vilafranquer encara que viu a Palma i la idea de l'escultura, li ve des de fa molts anys, així ens ho va dir:

Vaig començar a interessar-me per aquest caire de l'art, després de fer el servei militar, però abans no era com ara que d'això s'hi pot viure, abans, no t'asseguraven i feies feines per molts d'amos. En una certa ocasió, em proposaren anar a fer una feina a Puerto Rico i a mi, la veritat, en va fer molta il·lusió; em pagaren el passatge i l'estància i el que jo creia que seria cosa de dos o tres mesos, es convertí en un parell d'anys, ja que m'encarregaren un parell de feines més i les vaig fer. Però, després, el senyor pel qual treballava, es posà malalt i ja vaig venir cap aquí.

Aquí, vaig conèixer un país vostre, En Joan Genovard pel qual, també vaig treballar molt, crec que li vaig fer més de 35 estàtues entre profanes i religioses.

Per altra part, he fet exposicions a Barcelona, Puerto Rico i aquí a Palma.

Vaig voler saber si es dedicava plenament a l'escultura i continuà:

Quan vaig venir de Pto. Rico, vaig intentar posar un negoci, però, no m'agradà i el vaig vendre, a partir d'aquí, em vaig dedicar per complet a l'escultura. Vaig passar per una etapa un poc abstracte, que és el que en realitat m'agrada, però, per damunt tot m'agrada fer escultura i faig el que m'encarreguen.

A mí, m'agradaria fer qualche cosa que no ha fet ningú; és com una obsessió, inclús, hi ha vespres que somii.

Em defineixo com un clàssic modern, però el que a mi realment m'agrada, és l'abstracte figuratiu, a mi m'agrada el clarobscur de l'escultura. Al respecte, tenc uns esbossos, encara que no cap obra acabada.

Respecte an'aquest Crist que he fet per Ariany, l'he fet en tres mesos, però fent molta feina, ja que m'hi posava a les 5 del matí. La fusta emprada, és "Sapelli", una de les fustes més fortes que he emprat mai, fixa't que vaig rompre tres eines. L'escultura, en

creu incluída, crec que pesa un centenar de quilos i fa 1,82 d'alçada.

Puc dir, que és una de les obres que he fet en més gust i més entusiasme. Sempre record, quan en Sebastià el m'encarregà que em digué: "M'agradaria un Crist que inspiràs devoció, un Crist que donàs a entendre que a pesar del sofriment, era guapo". Quan vaig creure que havia interpretat la idea vaig dir: "Vol un Crist ben fet".

Ara, crec que vaig interpretar el que volia. Cada vegada que venia, s'entusiasmava, pareixia que llegia el seu pensament i veia que el seu rostre s'il·luminava. I aquí teniu el resultat, crec que és una obra realment hermosa i estic content que estigui a una església ja que és un lloc públic i molta gent la podrà contemplar.

De veritat, ha encertat, és una obra magestuosa que sembla engrandir, en la seva presència, aquella capella, dona una altra dimensió a l'església i que en boca d'en Pere Ribot, que oficià la celebració, és un Crist amb una expressió que ens dona a entendre que és una víctima del mal, però en ganes de fer el bé.

ELS TORDS

Els tords són uns aucells que formen part d'una família molt amplament representada a la nostra fauna.

Són uns aucells de tamany mitjaner. El niu és construït a arbres o arbusts, molt rarament en terra. Amants del bosc i parcs, s'adaptarien bé al medi humà si no fossin perseguits d'una forma tan contínua pels caçadors. El tord suposa una font de diversió per a moltes persones, fins i tot d'ingressos per altres que el capturen per a vendre'l. La captura es fa amb tots els mitjans: de la llosa, d'aparença i qui sap si arrels talaiòtiques, fins al modern magnetòfon a cassette; del visc i el cartutxo al cuc de rossinyol i la paleta amb què els maten senzillament a garrotades els vespres, els filats de coll,... Els tords són les víctimes propiciatòries dels nombrosos caçadors mallorquins que no tenen accés a un vedat, i per això mateix, capturar una perdiu o un conill és cosa que els passa molt poc sovint. Probablement es maten cada any a les Balears més de 3 milions de tords, però aquest hivern crec que aquesta quantitat s'ha de passar per alt.

Hi ha un parell de tipus de tords, començarem a parlar del tord més corrent (*Turdus philomelos*); fa 23 cms. de llargada. Qualsevol coneix la seva aparença, sovint més per haver-lo vist penjat a les botigues que per observacions a la Natura. És un aucell terrós per damunt, amb les parts inferiors més pàl·lides, amb taques negres com gotes. A la part inferior de l'ala hi ha plomes taronjoses.

És un aucell tímid i fugisser. Difícilment se'l pot observar a gust. La cosa més normal és que surti volant, amb un breu "Tsic", de la mata a la qual ens acostam, sense que, un mo-

ment abans, sospitàssim tan sols la seva existència.

El seu règim alimentari és molt ampli. S'estima més menjar animalons: cuques molles, insectes, miriàpods, larves, llimacs, caragols,... Amb els caragols passa una cosa curiosa: el tord els agafa amb el bec i els copeja contra una pedra per cruiar-los i treure així el suculent mol·lusc, que fregarà en terra abans d'enviar-se'l. De vegades la pedra és usada amb freqüència i queda enrevoltada de bocins de conxes. Aquest curiós costum se troba únicament al tord normal, no als altres. Si els animals no l'assacien, pega als fruits i baies: mores, lletrisca i olivó (també oliva i rem) són menjades en quantitat.

El tord és hivernant a les Balears. Els exemplars capturats procedeixen generalment de la zona centro-oriental d'Europa: Suïssa, Alemanya, Txecoslovàquia, Polònia, etc... però de vegades ens arriben de més lluny (URSS...) com sabem per captures d'exemplars anellats.

Un altre tipus de tord és el cellard (*turdus iliacus*), és una mica més petit que el tord normal (21 cms.) fàcil de distingir per la llista blanca que té com a cella, i el color vermell baix les ales i als costats. El pit és més llistat que clapat.

És molt menys freqüent i més tardà. És un poc sociable, en tot cas més que el tord comú, i no li agraden tant els boscs. S'alimenta de les mateixes coses, si bé no trenca caragols. Dorm de vegades en grans grups, a mates grosses o pins joves.

La mida més grossa de tord és la del tord burell (*turdus pilaris*) de 26 cms. És fàcil distingir-lo per la coloració: cap o carpó grisos, esquena o espatles terrós-vermellenques. El pit és d'aquest mateix color, més pàl·lid amb taques negres.

El tord burell no és tan tímid com els altres; quasi mai s'amaga. Se'l pot veure a camps espaiosos, o posat a branques ben visibles, al cap curucull dels arbres. Malgrat tot, és desconfiat, i vola si ens hi acostam massa.

És més freqüent en esbartets, que es mantenen units pel crit típic "txec, txec, txec,...", que no tot sol.

A Balears es veu en migració, i se'l troba poc a l'hivern.

Hi ha un aucell que també podem considerar un tipus de tord i és la grívia (*turdus viscivorus*) fa uns 27 cms., i se diferencia bé perquè és grisenc uníforme a les parts superior o pàl·lida amb taques negres a les inferiors. En vol, les parts inferiors de les ales són completament blanques.

És també molt desconfiat. Li agrada tenir espai obert davant, sia posat en terra o a un arbre. Per tant, cerca aliment a terrenys espaiosos, com moltes vegades els conradissos. Menja animalons i vegetals.

La grívia cria a tota la península ibérica.

L'ESTORNELL

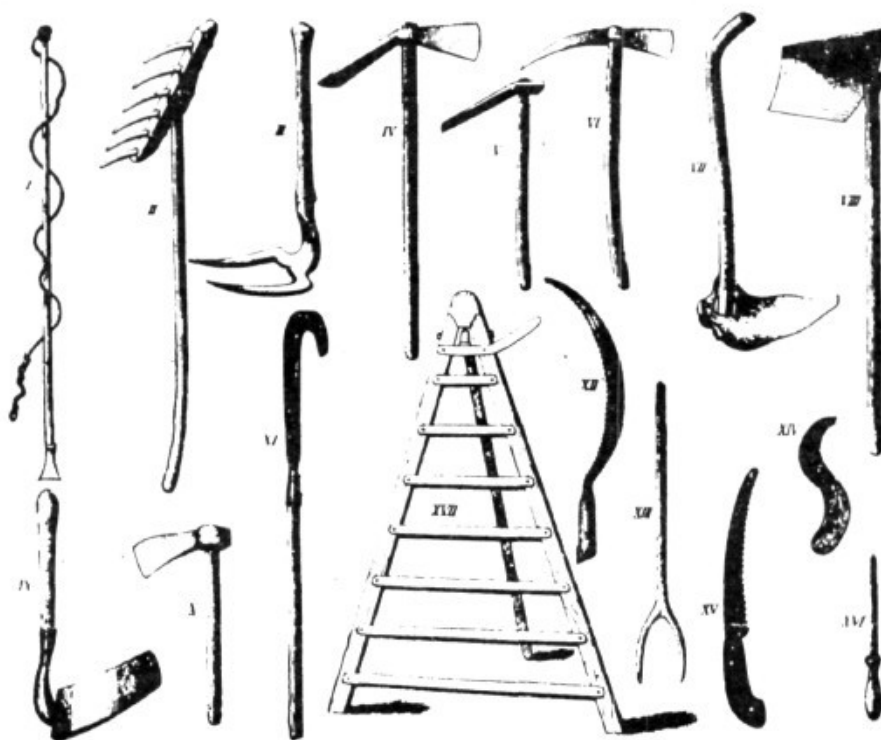

L'estornell (*sturnus vulgaris*) és molt comú a l'hivern, i en migració. El color és obscur, amb bell reflexes metàl·lics i taquetes blanques. És molt gregari, volant en esbarts enormes, que tenen valor de defensar-lo davant el seu gran enemic: el falcó peregrí. Fa uns 21,5 cms., de llargària i s'alimenta de vegetals i, sobretot, li agraden les olives. Aquí no arriba a ser problema seriós, però a Andalusia i al Nord d'Àfrica pot significar la ruïna de famílies si un esbart dels grossos s'amolla sobre un conreu. És al Nord d'Àfrica on els pagesos, desesperats i ingenus, han fundat "Juntas per a l'extinció mundial de l'estornell" i ataquen els esbarts fins i tot amb dinamita. A Andalusia hi ha caçadors professionals als canyissars on els estornells dormen. S'ha arribat a fer caçades de 17.000 dotzenes en un sol vespre! És una bona manera de recobrar les proteïnes que les aus prenen als olivars.

Els estornells, que són d'una família distinta als tords ens arriben del centre i orient d'Europa.

Maria Mestre Ribot.

SI VOLEM BON ANY HEM DE SEMBRAR CADA ANY.

I tothom ho ha de
fer a la seva manera,
amb les seves eines i
amb l'esforç de cada dia.

Per això, el Consell Insular de
Mallorca du a terme la seva tasca,
defensant la qualitat de vida a tots
els pobles i ciutats mallorquines,
fent arribar a tothom la nostra

cultura i garantitzant
uns bons serveis públics.

I ho fa a través de les
diverses àrees d'actuació: **Area**
Econòmica, Acció Social i Sanitat,
Area de Cultura i Esport, i Area
de Cooperació i Ordenació del
Territori. Sembrant perquè tothom
pugui recollir els fruits.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

TEST CULTURAL

- 1) Saps a quina illa es troba el monument prehistòric: Naveta dels Tudons?
  - Mallorca
  - Menorca
  - Eivissa
  - Formentera
- 2) Saps el nom de la finca on va viure a Mallorca l'Arxiduc Lluís Salvador?
  - Son Comelles
  - Son Marroig
  - So N'Ametler
  - Montblanc
- 3) Desde 1276 a 1349 va existir el regne de Mallorca; saps quin va ésser l'últim rei?
  - Jaume I
  - Pere IV
  - Jaume III
  - Felip II
- 4) Qui va escriure l'obra teatral: "Molta feina i pocs doblers"?
  - Tous i Maroto
  - Joan Mas
  - Llorenç Capellà
  - Miquel Puigserver.
- 5) Qui és a l'actual Ajuntament arianer el concejal de cultura?
  - Bernat Darder
  - Jaume Ribot
  - Pere Ribot
  - Joan Curient

PENSAMENTS

- El misteri de la vida, no està solament en el fet de viure, sinó, en el de viure per qualche cosa.

(Dostoyewsky)

- Estima i sofriràs.

(Jesús Urteaga)

- Les coses més hermoses, no tenen perquè haver de tenir una necessària explicació. Explicar-les és... com rompre-les un poc.

(Maria Dolores Pradera)

- Si qualcú es nega davant els teus ulls, no perdis el temps dient: "culpa seva, hauria de saber nedar". Treu-lo de l'aigua i ensenya'l a nedar.

(Michel Quoist)

- El que no s'adapta a la realitat, perd sempre la partida.

(Ortega i Gasset)

LLETRES BARREJADES

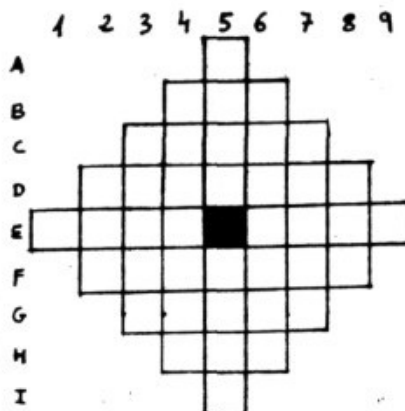
Enmig de tota aquesta confusió de lletres, segur que si cerques atentament trobaràs el nom artístic de 9 coneguts pintors.

A	S	O	L	A	N	A	G	B	T
C	D	E	Y	S	T	R	E	W	Z
G	T	O	L	L	I	R	U	M	E
A	G	S	O	R	O	L	L	A	U
B	R	P	I	C	A	S	S	O	Q
V	E	U	L	S	T	U	R	O	Z
A	C	I	A	N	M	I	X	B	A
Z	O	W	D	C	M	C	D	E	L
A	B	C	D	E	F	G	H	I	E
S	U	L	B	R	I	C	H	T	V

LLETRES CREUADES

HORIZONTALS. A.- Consonat. B.- Substància blanca, cristal·lina, que abunda principalment en solució dins l'aigua de mar. C.- Llinatge arianer. D.- Home que fa o ven sabates. E.- Composició en versos rimats. Diafragma muscular situat davant la lent de l'ull i que conté en el seu centre la nina o pupila. F.- Nom del príncep dels àngels rebels. G.- (al revés) Diminutiu de Pep. H.- Sigles internacionals emprades per demanar socors. I.- Consonant.

VERTICALS. 1.- Consonant. 2.- Mitja dotzena. 3.- Conjunt d'animals de la mateixa espècie que es crien i es fan pasturar plegats. 4.- (Plural) Calçat que no cobreix més amunt que el tumell i que té la sola de cuir. 5.- Bona reputació. 3a persona singular present indicatiu verb topar (Al revés). 6.- Òxid de liti (Plural). 7.- Progenitors (Al revés). 8.- Floc de cabells o pèls caragolats. 9.- Símbol químic del sofre.

GLOSADA

Per aquestes dates tan assenyalades de l'any, no ens queda més remei, i dins aquest petit apartat dedicat al "Cançoner Popular", que recordar una sèrie de gloses que ens transporten al Nadal dels nostres avantpassats, quan aquests dies no estaven encara dominats per la societat de consum actual, sinó que eren motiu de festes familiars, això sí, sempre acompanyades de coca, torró, i vi.

Alegra't panxeta
que Nadal ja ve:
menjarem carneta
i arrosset també.

A Nadal, metles torrades
i qualche glopet de vi
això és que m'alegra a mi,
però ve clares vegades.

Ara ve Nadal,
es temps se refresca;
matarem es gall,
torrarem sa cresta.

Ara ve Nadal,
menjarem torrons
i amb una guitarra
cantarem cançons.

Es dissabte de Nadal,
es vespre de ses matines,
acompanyen ses fadrines
es fadrins amb un fanal.

A Betlem, Verge Maria,
aquests goigs vos cantarem;
que les Pascos celebrem,
en gràcia i amb alegria.

Bon Jesuset del meu cor,
jo vos duc un regalet,
i llavors un paneret
que dedins hi ha un bobò,
també metles torrades
i una ruda de confits
i neuletes ensucrades
i dos colomins farcits.

Biel Tovell.

MOVIMIENTO PARROQUIAL

Cochera junto al Campanario y sustitución de las paredes de piedras (colindantes) por sillares. .... 121.736 ptas.

Dichas obras han sido subvencionadas por un particular.

***

Adquisición de un equipo de megafonía compuesto por un amplificador Optimus, 4 columnas sonoras, 2 micrófonos, cables, material y trabajo. .... 232.176 ptas.

Ingresos:

Donativos ..... 67.800 ptas.
Remanente fiestas

San Antonio. .... 41.331 ptas.
De un particular ..... 123.045 ptas.

Total .... 232.176 ptas.

***

LOCAL PARROQUIAL

Ingresos del Octubre 1984 hasta hoy. .... 705.898 ptas.
Gastos. .... 436.654 ptas.

Saldo ..... 269.244 ptas.

***

OBRAS EN LA CASA RECTORAL

Gastos. 2.940.969
Ingresos:

Del Obispado, a fondo perdido. 1.000.000
Donativos 581.831
Del Local Parroquial 1.359.138

Total Ingresos 2.940.969

***

Colectas extraordinarias entregadas al Obispado durante el año 1985 ..... 167.084 ptas.

***

Ingresos de colectas ordinarias, Funerales, Bodas y de la Administración Diocesana ..... 619.703 ptas.
Gastos. .... 372.563 ptas.

Saldo ..... 274.140 ptas.
Déficit de 1984. .... -65.651 ptas.

Saldo total ..... 181.489 ptas.

Ingresos totales ..... 4.987.566 ptas.
Gastos totales ..... 4.536.833 ptas.
Saldo ..... 450.733 ptas.

BAUTISMOS

Noviembre

Día 24.- Juan Font Curient, hijo de Juan y Catalina.

Diciembre

Día 19.- María del Pilar Salvá Rosselló, hija de Francisco José y Margarita María.

DEFUNCIONES

Diciembre

Día 2.- Antonia Ferrer Genovart, a los 95 años.

Día 7.- Rafaela Gomis Mestre, a los 80 años.

Día 27.- Jaime Orell Reiat, a los 76 años.

MATRIMONIOS

Noviembre

Día 10.- Jaime Catalá Borrás con Isabel Femenías Ferrer.

Diciembre

Día 7.- Pedro Vicens Llodrá con Juana Pascual Font.

Día 21.- Pedro Antonio Ros Barceló, con Catalina Font Juliá.

***

MOVIMIENTO PARROQUIAL DURANTE 1985

Bautismos 7 (5 niñas y 2 niños)
Defunciones 10 (4 hombres y 6 mujeres)
Matrimonios 7

《《《》》》

Que fa el Consell Insular en Agricultura

El Consell Insular de Mallorca té un programa d'adquisició de finques destinades a la protecció de la natura, a l'ús públic i a l'experimentació agrícola.

Ha elaborat un pla de rejuveniment de les plantacions de garrofers. Impulsa les fires agrícoles i ramaderes com a vehicle de potenciació del nostre camp. Per tal de millorar la cabanya du a terme una campanya de vacunació contra la brucel·losi i la tuberculosi i una altra de millora genètica.

Altres actuacions destacades són:

—Campanya d'adequació de molins de vent per a extracció d'alga.

—Foment de la construcció de sitges per emmagatzemar pinsos.

—Instal·lació d'hivernacles a les escoles.

—Distribució de carpes per repoblar safareigs.

Consell Insular
de Mallorca

cl. Palau Reial, 1

SOLUCIONS ALS PASSATEMPS

TEST CULTURAL

- Menorca
- Son Marroig
- Jaume III
- Joan Mas
- Jaume Ribot

LLETRES BARREJADES

A S O L A N A G B T
C D E Y S T R E W Z
G T O L L I R U M E
A G S O R O L L A U
B R P I C A S S O Q
V E U L S T U R O Z
A C I A N M X B A
Z O W D C M C D E L
A B C D E F G H I E
S U L B R I C H T V

LLETRES CREUADES

HORIZONTALS: A.- F. B.- Sal, C.- Ramis, D.- Sabater, E.- Rima, Iris, F.- Satanàs, G.- tepeP, H.- SOS, I.- T.

VERTICALS: 1.- R. 2.- Sis, 3.- Ramat, 4.- Sabates, 5.- Fama, apoT, 6.- Litines, 7.- seraP, 8.- Ris, 9.- S.

Xep a Xep

-11-

UN SECRETARI ESTRET

Nuestro Ayuntamiento pasa por ser uno de los más saneados económicamente de entre los de las islas. "En Topholet ja sap es motiu. Quin? Un secretari més aferrat que una colla d'enamorats".

Para que puedan comprobarlo les propongo que hagan una cosa, o mejor dos: primero vayan a "la casa d'es poble" para pagar algunos débitos. Les aseguro que en menos que canta un gallo le habrán quitado sus dineros. Otro día, vuelva allí si tiene que cobrar algo del ayuntamiento. "Ui, això ja és un altre cantet!!"

Es probable que cuando llegue no esté el funcionario-secretario; o ha tenido que ir a Palma, o ha salido para otros menesteres, le dirán. Si hay suerte y está allí, agárrese para cobrar. "Ara falta sa memòria,... ara no tenc doblers,... això és un capítol que necessita una factura especial, aqueix pago necessita un termini de 2 mesos,... etc. Qualsevol cosa... menys pagar!"

Puede ser que el chico no haga sino cumplir con su obligación, pero "ja comença a esser un poc sospitós això de necessitar tantes coses per a pagar... i tan poques per a cobrar"

UNA SUBVENCIÓ POLÈMICA... I LLARGARUDA

Alguno lo habrá adivinado y no quiero ni tengo por qué ocultarlo. Aunque ya me había ocurrido en otras ocasiones, la última vez en que tuve que pasar por el trauma descrito antes fue para el cobro de la subvención concedida a esta revista. Una subvención que ha llenado varias páginas de TBO y que... "encara no hem cobrar"

Aunque hay un acuerdo unánime del pleno a este respecto, el secretario vino a decirme más o menos que a él, "Això li bufa i que ells poden dir lo que vulguin. I que no és guapo això? ¿No vols brou?... Tassa i mitja" A partir de ahora, ya lo saben: al hacer cualquier petición al ayuntamiento háganla por duplicado: el original para el secretario y la copia para la corporación.

"No voldria que ningú no se malpensàs. No tenc res en contra d'es secretari. És un allot molt simpàtic i supòs que no té tota sa culpa. Lo que crec que sí és millorable són es fets. Aqueixa burocràcia. ¿Va, que ja som a Europa! ¿O no?"

GUAYÀREM!!!

Al fin lo consiguió. Y ya era hora, añadiría. Tenemos un entrenador de fútbol que lo había sido ya en dos ocasiones anteriores y nunca ¡NUNCA! había ganado un partido oficial. Puede decirse que por no ganar, no ganábamos ni en los entrenamientos. Pero no hay mal que cien años dure. Antes de Navidad se ganó un partido. Eso sí, aún somos los primeros... por la cola.

Dicen los jugadores, algunos de ellos, que la culpa de la mala clasificación es de los directivos. Y no deja de ser verdad ya que, si no nos equivocamos, fueron los directivos quienes les ficharon.

A pesar de todo, hemos aprendido nuevas tácticas futboleras. Ahora ya sabemos que se puede jugar con dos líberos. "¿Qui és que deia que en es futbol estava tot inventat? Es mal és que quasi cap diumenge val per res".

BRUIXOT... "BARATO"

"Aqueix som jo. I quan dic "barato" no ho dic volent significar dolent sinó sols això: "barato", perquè no cost quasi res".

Viene a cuento esto de que últimamente vengo adivinando muchas cosas en mis "xep a xep". Quitaron la graviella del Pou bo, arreglaron los caminos vecinales, hemos hecho un escudo, etc. Por adivinar, adiviné y todo que "ses porcelles per Nadal anirien cares". Lo único que me sabe mal no haber podido adivinar es el número que iba a ganar el primer premio de la lotería de Navidad. "Això sí que és una putada!"

PERO...

"Venga, Topholet, no te tiris farols", me dice mi investigador personal al repasar mis notas. "¿Saps que te passa a tu? Com que en molles tantes que qualcuna n'has d'endevinar!!"

¿Y las que has soltado y todo sigue igual? -continúa- ¿O es que han arreglado los focos de la Iglesia? Están cada día peor. Y los plenos ¿son mejores? ¿Y el camino de "Son Gibert"? Por no adivinar no has adivinado ni los presupuestos, porque en estos no hay ninguna partida destinada al vestuario de los ediles.

"Ho he mirat bé i té raó es meu detectiu. Ni una pesseta han posada per comprar-se calçons i camises. I jo em deman: perquè punyetes han hagut de menester tant de temps per aprovar uns pressuposts tan ordinaris com aquests? Hi ha còses que no les podré entendre mai!"

ESCUDOS

¿Por qué han quitado el escudo de Ariany de la placa de "ca's metge"? Yo no lo sé. Lo que sí sé es que era bastante más bonito y representativo que el que hay ahora. De todas formas, "els arianers" hemos demostrado que el escudo nos importa poco. En el tiempo que hubo para hacer reclamaciones u observaciones, nadie se acercó por la casa consistorial a tal fin. Lo malo del caso es que a esto lo sabía Topholet antes de empezar, lo sabía el alcalde y lo sabían todos aquellos que conocen al pueblo y sus gentes. "Aquí, papers, només interessen es de cinc mil pessetes, en tot cas es de mil i cinc-centes. Tot lo demés... palla llarga!! Quina llàstima!!

¿EM PERDONAU?

"És aqueix es darrer xep a xep de l'any i algú pensarà que no m'he aficat gens amb s'ajuntament". Pues precisamente por eso, porque es el último número y porque quiero dejarles buen sabor de boca antes de pasar a cobrarles la suscripción de 1986.

"És que si n'hi ha cap que s'esborri, es meus companys em faran pagar ses 500 pessetes a mi"

Ahora sin broma. Pido públicamente perdón a quien pueda haberse sentido ofendido por cualquiera de mis escritos. Nunca ha sido mi intención, que creo ya quedó clara al iniciar esta sección.

"I ara que començam l'any, permeteu-me un consell interessant: feivos suscriptor de sa revista i ajudau a fer-la col·laborant amb escrits"

De tot cor: molts d'anys per a tothom!!

Fins s'altra. Fareu bonda?

Ho esper. Així n'hi haurà menys de dolents.

TOPHOLET

GLOSES DE SANT ANTONI

— 1 —

Sant Antoni escoltau-mos
vostra vida cantarem,
així a Deu honrarem
que vos ha fét gloriós.

— 2 —

Cuan l'Evangeli sentireu
que un sacerdot va cantar
els bens pensàreu deixar,
i als pobres los repartireu.

— 3 —

Desnuu dels bens de la terra
al desert vàreu anar,
on molts anys vàreu estar
de Llucifer tenguent guerra.

— 4 —

El dimoni desfreçat
no us dexava nit i dia
i feia tot quant sabia
perque mudásseu d'estat,

— 5 —

Quan feieu oració
el dimoni vos tentava
pero vostre cor estava
en mans de Nostre Senyor.

— 6 —

En la vostra oració
tot lo sant día passàveu
i el dimoni humillàveu
en cada tentació.

— 7 —

Mes que el dimoni poreu
perque el vàreu espantar
cada pic que vos tentá
fent la senyal de la creu.

— 8 —

Contra las tentacions
foren vostres diligencias,
cilicis i penitencias,
dijunis i oracions.

— 9 —

Quan a Sant Pau visitàreu
la mort també el visitá,
dos lleons vàren cavar
la fosa on l'enterràreu.

— 10 —

Enrevoltat d'Ermítans
an a qui vós beneireu,
de dins el desert partireu
dret a la terra dels sants.

— 11 —

Tot el nostre bestiar
Sant Antoni guardau-mos
puix que sou el gloriós
protector que Deu mos da.

— 12 —

Sant Antoni beneiu
els porcs, cavalls i ovelles
els bous, ses cabras i abelles
i els pollets que fan piu piu.